

REFERAT

5. oktober 2020

Møde i Det Særlige Bygningssyn

Torsdag den 1. oktober 2020 kl. 10.15 - 14.15

Slots- og Kulturstyrelsen, Skype-møde

Det Særlige Bygningssyn
c/o Slots- og Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv,
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F.

Mia Kroer Ræbild
Arkitekt Cand. Arch./Sekretær for
Det Særlige Bygningssyn
Dir. 33 74 52 68

Fra Bygningssynet deltog:

Formand Jens Toftgaard, Nicolai Bo Andersen, Jens Andrew Baumann, Thomas Garth-Grüner, Peter Hee, Jens Hendeliowitz, Thina Wallin Jensen, Ulla Kjær, Gemma Lalanda, Sara Aasted Paarup, Frank Allan Rasmussen, Mette Slynborg og Lisbet Wolters.

Afbud fra:

Fra Slots- og Kulturstyrelsen deltog:

Enhedschef Merete Lind Mikkelsen, specialkonsulent Lisbeth Pepke, Eva Sievert Asmussen, arkitekt Lisa Marie Gerdes, arkitekt Julie Fallon, specialkonsulent Jesper Peter Jensen, arkitekt, specialkonsulent Vibe Ødegaard, specialkonsulent Caspar Jørgensen, arkitekt Mia Kroer Ræbild (referent).

DAGSORDEN

1. Referat af Det Særlige Bygningssynsmøde den 3. september 2020

Der var ingen bemærkninger til referatet.

1.1 Habilitet

Intet at bemærke.

2. Meddelelser

2.1 Landsforeningens indsendte fredningsforslag – oversigt og status

Merete Lind Mikkelsen viste en oversigt over de fredningsforslag Landsforeningen, gennem de seneste 10 år, har indsendt til styrelsen. Oversigten omfattede hvor mange fredninger, der herefter er blevet gennemført, samt oplyste om, hvor mange sager der afventer en forelæggelse for Bygningssynet.

2.2 Orientering om afgjorte klager ifm. fredningssager

Ingen afgjorte klagesager siden sidst.

2.3 Orientering om afgjorte klager ifm. byggesager

Ingen afgjorte klagesager siden sidst.

3. Lister over byggesager i perioden 3. august til 1. september 2020

3.1 Bygningssynet fik den 25. september 2020 tilsendt svarene på de indkomne spørgsmål til byggesagslisterne. Synet havde ingen yderligere kommentarer til byggesagslisten.

3.2 Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten over egne bygninger.

3.3 Der var ingen yderligere spørgsmål klagesagslisten.

4. § 7a

4.1 Den 18. september 2020 blev anden del af listen over styrelsens forslag til fredede bygninger eller dele af fredede bygningsanlæg, som kan omfattes af § 7 a, da deres fredningsværdier overvejende ligger i det ydre og i hovedstrukturen, tilsendt Bygningssynet. Synet havde enkelte kommentarer til udvalgte bygninger på listen.

5. Faglige retningslinjer

Formand Jens Toftgaard roste styrelsens flotte og store arbejde med de faglige retningslinjer og det øvrige syn tilsluttede sig, at de faglige retningslinjer, der er en nedskrivning af styrelsens praksis, har nået et fint niveau. Bygningssynet havde et par kommentarer til enkelte af de faglige retningslinjer.

6. Byggesager

6.1 Marmorgalleriet, Frederiksborg Slot, Frederiksborg Slot 1, Hillerød Kommune (19/09560 forelagt af Julie Fallon)

Det Særlige Bygningssyn indstiller til, at der arbejdes med to forskellige restaureringsholdninger for Marmorgalleriet på henholdsvis bygningsværk og skulpturprogram.

Bygningsværket restaureres nænsomt, hvor kun de nødvendige nedbrudte dele udskiftes og historiske spor bevares. Det er en afgørende kulturhistorisk værdi, at bygningsværket fortæller den 400 års udviklingshistorie, den har gennemgået. Samtidig er det vigtigt, at bygningsværket fremstår helt og velvedligeholdt. Denne nænsomme restaureringsholdning er kendetegnet for den bagvedliggende kongefløj og de øvrige bygninger, som udgør Frederiksborg Slot.

De 18 skulpturer anbefales derimod genskabt iht. det ældst kendte skulpturprogram, som er et resultat af den dybdegående undersøgelse, der har været foretaget. Ved en genskabelse af de 18 skulpturer styrkes de bærende fredningsværdier knyttet til Marmorgalleriet som et kunstnerisk og arkitektonisk mesterværk, hvis primære formål var en iscenesættelse af kongemagten på Christian d. 4's tid.

Den oprindelige intention med skulpturerne var, at de skulle udgøre den ypperligste kunstneriske udsmykning, udført af Europas førende billedhugger. Det er bygningssynets vurdering, at denne kunstneriske værdi knyttet til skulpturerne skal vægtes højt i nærværende restaurering, og indstiller derfor, at de 18 skulpturer nyhugges i en forarbejdning, der i detaljeringsgrad, overfladedefinition, stil og udtryk er på samme niveau som billedhuggerarbejdet på de ældste bevarede fragmenter af gotlandsk sandsten.

Det er en forudsætning, at det igangværende pilotprojekt med nyhugning af skulpturen Saturn lever op til forventningerne til det kunstneriske niveau, og den nyhuggede skulptur vil skulle godkendes af synet ved en besigtigelse.

Selvom både de eksisterende zinkskulpturer og Utzon Franks sandstensskulpturer besidder særdeles høj kulturhistorisk værdi, er det Det Særlige Bygningssyns vurdering, at den kunstneriske værdi ikke er i overensstemmelse med det raffinerede udtryk, der karakteriserer de oprindelige figurer, og som er afgørende for Marmorgalleriets funktion som iscenesættelse af kongemagten. Bygningssynet finder det hensigtsmæssigt, at disse skulpturer fremadrettet indgår som en del af udstillingen på Frederiksborg Slot.

6.2 Kedelhuset, Carlsberg, Pasteursvej 9, Københavns Kommune

(19/02109 forelagt af Jesper Peter Jensen)

Det Særlige Bygningssyn har vurderet, at det under hensyn til bygningens fredningsstatus, vil være muligt at gennemføre den påtænkte indretning af Kedelhuset på en sådan måde, at bygningens oprindelige karakter og fortælle-mæssige betydning for omgivelserne opretholdes. Bygningssynet finder det dertil positivt, at det er lykkedes at finde en funktion til bygningen, der muliggør, at opfattelsen af Kedelhallens udstrækning og konstruktive princip stort set bevares intakt.

Det Særlige Bygningssyn skal her understrege vigtigheden af at boksen, der i forslaget beskrives som en fortolkning af de tidligere kedelblokke, udformes som et fritstående element i rummet, så jernbetonbuerne og det store åbne rum, der i sig selv udgør en væsentlig del af bygningens bærende fredningsværdier, også i den nye indretning kan opleves klart aflæselig.

Det Særlige Bygningssyn finder videre, at bokse og trapper, herunder hulskæring i etagedæk samt føring af ventilationskanaler og anden teknik, skal løses på en arkitektonisk kvalificeret måde og anlægges i overensstemmelse med Kedelhusets modulopbygning sådan, at modulet fortsat er styrende for såvel placering af nye arkitektoniske tilføjelser som for installationer.

Det Særlige Bygningssyn finder hermed, at alle nye tilføjelser bør tilpasses konkret til denne bygning og udføres i en materiale- og håndværksmæssig kvalitet som sikrer, at elementerne fremover kan indgå som en del af bygningens fredningsværdier. Tilbageværende jerntrapper, lejdere og gangbroer mv. fra bygningens tidligere anvendelse skal overalt bevares og de nye tilføjelser skal underordne sig disse dele.

Ved genanvendelsen af industriens bygninger lægges ofte vægt på kontrasten mellem de oprindelige og slidte bygningsdele og nye, raffinerede tilføjelser. I forslaget tænkes de afrensede overflader således at indgå som en del af bygningens akustikløsning.

Det Særlige Bygningssyn finder, at det rå murværk afviger væsentligt fra bygningens oprindelige og praktisk betingede overfladebehandling. Synet vil derfor anbefale, at akustikløsningen gentænkes, og at vægge og lofter samt jernbetonbuerne, der inden afrensningen fremstod pudse og malerbehandlede, overalt pudses og malerbehandles i overensstemmelse med bygningens oprindelige materiale- og farveholdning.

Om de dele af forslaget, der vedrører vinduer og døre i sydfacaden samt forlængelse af trappen i kultårnet skal Bygningssynet bemærke, at de nye emner skal udformes og proportioneres så de harmonerer med de eksisterende dele og naturligt indgår i sammenhæng med disse. Bygningssynet vil ikke afvise, at der kan etableres nye vinduer i

de afblændede facadepartier mod vest. Hvorvidt vinduerne skal genskabes i kopi af de oprindelige eller skal gives en ny og moderne udformning, skal afklares i dialog med Slots- og Kulturstyrelsen.

Det Særlige Bygningssyn finder derimod ikke, at den skitserede forlængelse af vinduespartier og flugttrapper på nordfacaden er i dialog med bygningens facadeskema, og synet kan derfor ikke tilslutte sig denne del af forslaget.

Det Særlige Bygningssyn vil med disse bemærkninger indstille, at skitseforslagets hovedidé, som vist i det foreliggende dispositionsforslag, viderebearbejdes til et egentligt projektmateriale i tæt dialog med Slots- og Kulturstyrelsen, med henblik på at indhente styrelsens endelige godkendelse af projektet.

7. Fredning

7.1 Sonia Polls Have, Kastanievej 16, Rudersdal Kommune

(18/00023 forelagt af Vibe Ødegaard)

Det Særlige Bygningssyn finder, at villaen (1933 af tømrermester L.V. Sørensen) med have (1979 af landskabsarkitekt C. Th. Sørensen) på Kastanievej 16, Rudersdal Kommune, har de væsentlige arkitektoniske, herunder navnlig landskabsarkitektoniske, og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

FORMÅL

Formålet med fredningen er først og fremmest at sikre et enestående værk af den anerkendte landskabsarkitekt C. Th. Sørensen (1893-1979). Endvidere er det formålet at sikre et velbevaret eksempel på en særdeles udbredt bygningstype: ”murermestervillaen”.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Villaen indgår på harmonisk vis i det omgivende ældre villakvarter. Den buede hæk mod vejen og forpladsen afslører samtidig, at der her er tale om et haveanlæg ud over det sædvanlige.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den forholdsvis beskedne villa, der er opført efter Bedre Byggeskiks idealer, repræsenterer en bygningstype, som blev meget udbredt i de københavnske omegnskommuner i det tidlige 1900-tal. Bygningstypen er karakteristisk for kommunernes udvikling fra landsbysamfund og rekreative områder med landsteder og sommerhuse til tætbebyggede forstæder. Bygningstypen vidner tillige om leve- og boligforhold for den fremvoksende middelklasse. Villaen på Kastanievej 16 er et gedigent og velbevaret eksempel herpå.

Haven har kulturhistorisk værdi som en komplet bevaret villahave af C. Th. Sørensen. Den illustrerer hans helt særlige evne til – i stor såvel som lille skala – at kombinere enkle geometriske former, så de tilsammen udgør en overbevisende helhed.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Villaen fremstår helstøbt og gedigen, opført i solide materialer og god håndværksmæssig kvalitet, helt i overensstemmelse med Bedre Byggeskiks idealer. Både ude og inde er de

dekorative detaljer få og enkle, og indretningen er funktionel, tilpasset en moderne families behov.

Haven er formet til villaen, således at dens elementer passer perfekt til bygningens volumen. Det gælder i særlig grad den høje, ovale bøgebæk, der spænder fra facadens midte til det nordøstlige hjørne og dermed favner huset. I planen er der et fornemt samspil mellem forskellige geometriske former: den trekantede grund, det rektangulære hus, den ovale hæk og den cirkulære forsænkede terrasse med spiralformet sti. Hækkens form markerer sig i gadeforløbet, hvor den åbne forplads understreget af egetræet skaber et særligt inviterende og dynamisk indgangsrum til det traditionelle hus. Den afdæmpede grusbelægning er væsentlig for oplevelsen af forpladsen.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier i villaens ydre ligger i den rektangulære hovedform, det pudsede murværk med dekorative detaljer, det røde halvvalmede tegltag, skorstenspipen samt de originale vinduer og hoveddør. I det indre ligger de bærende fredningsværdier i rumstrukturen og i de originalt bevarede bygningsdele og -detaljer, herunder trapper, døre og bræddegulve. Endvidere er den traditionelle materialeholdning en bærende fredningsværdi.

Havens bærende fredningsværdier ligger først og fremmest i opretholdelsen af dens struktur og idé på hele matriklen. Det gælder således den ovale bøgehæk med kun tre smalle åbninger. Endvidere gælder det den tragtede fordybning, den cirkulære terrasse, den spiralformede sti, chaussestensbelægningerne, herunder stiens langsgående fuger, samt fordybningens lave beplantning af vedbend. Der er desuden bærende fredningsværdier knyttet til de runde staudebede i den vestlige side af haven og til det store æbletræ. Endelig udgør forpladsens åbne karakter, det store egetræ ved hoveddøren samt grusbelægningen bærende fredningsværdier.

ANBEFALINGER

Det anbefales, at de to ovenlysvinduer mod vejen på længere sigt udskiftes med traditionelt udførte tagvinduer.

Endvidere finder Det Særlige Bygningssyns det afgørende, at der udarbejdes en plejeplan for haven.

8. Eventuelt

- 8.1 Bygningssynets tur 4.-5. november 2020 er i fare for ikke at kunne gennemføres ift. hvordan smittetrykket for Corona udvikler sig. Formanden konkluderede, at en en-dages tur med bygningssynsmøde og seminar nok er den mest plausible løsning. Om man kan mødes fysisk må vi afvente og se.